

HVAD OPTAGER FORSKEREN?

Den ensomme forsker i elfenbenstårnet hører fortiden til. I dag skal forskerens viden ud i verden til dem, den berører.

Men hvad berører forskeren?

Asterisk ser i hvert nummer nærmere på, hvad der optager forskeren.

FORSKERENS KAMP FOR EN MERE FREDELIG VERDEN

Ligesom klimaforandringer er vold en global udfordring.

Den pædagogisk-psykologiske forskning kan bidrage væsentligt til at skabe mere demokratiske, fredelige og stabile samfund, fortæller professor PETER BERLINER.

Fortalt til KNUD HOLT NIELSEN

ET LOKAL- SAMFUND I KNÆ

Jeg har netop afsluttet følgeforskning på projektet *Paamiut Asasara* i Grønland, som startede i 2008. I yderdistrikterne i Grønland har der været mange problemer med drab, seksuelle overgreb, vold og anden kriminalitet. Paamiut har været den by i Grønland, hvor der var mest vold. Derfor ville man

SCANPIX

lave livsvilkårene i byen om. I stedet for kun at fokusere på selvmord, vold og mangel på trivsel tog projektet udgangspunkt i alt det,

der fungerede, og alt det, folk gerne ville. Projektet tog afsæt i begrebet 'community psykologi', hvor man flytter fokus fra den enkeltes problemer til at se på problemerne som et samfundsanliggende, hvor man skal lave samfundet om.

Projektet har omhandlet en række forskellige grupper, blandt andet udsatte mødre. Man kunne se, der var en række risikofaktorer: Enlige mødre har generelt et lavere uddannelsesniveau og en større risiko for at få misbrugsproblemer og stå uden arbejde. Projektet tog ca. halvdelen af de »udsatte« gravide i byen og gav dem et kursus i det nye familiecenter. De begyndte at arbejde med deres ønsker, drømme og visioner. Hvad vil de med deres børn, hvordan skal familielivet være, og hvad er deres egne erfaringer med et godt familieliv? Kvinderne indkaldte blandt andet til borgermøder for at diskutere, hvordan man kan skabe ordentlige opvækstvilkår for børnene, fordi børnene er ikke kun mødrenes ansvar, men også mændenes. Mændene kom også pænt med til mødrene. Og så sagde de fremmødte ellers, 'men det er ikke kun familiernes ansvar, det er hele samfundets ansvar, at vi har nogle gode, trygge vilkår for børn'.

I projektet har man arbejdet med andre grupper på samme måde, blandt andet unge og familier. Trivsel er helt generelt steget i Paamiut. Folk føler sig tryggere; de føler, de er tættere på de andre, og de føler meget mere *samhørighed*, som er et udtryk, de snakker meget om. Volden er faldet. Den særlige vold, der har været i fokus i projektet, nemlig vold i hjemmene – huspektaklerne – er faldet med 44 procent siden 2007. Der skete et utroligt stort fald, da man fik fokus på de udsatte børnefamilier.

LOMMER UDEN VOLD

Jeg beskæftiger mig med læringsprocesser i store grupper af mennesker. Det handler blandt andet om større forandringsprocesser i store grupper af mennesker, og så er opgaven selvfølgelig, at den forandring helst skal være i en positiv retning. Det har jeg arbejdet meget med i forbindelse med Røde Kors rundt omkring i verden, hvor jeg har beskæftiget mig med det, man kalder rehabilitering efter katastrofer – naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer, der kan være borgerkrig, folkedrab eller voldsom undertrykkelse.

Når man går ind for at lave rehabilitering i samfund, der er ødelagt af vold eller borgerkrig, så prøver man på at genskabe de økono-

HJEMME I GRØNLAND

Peter Berliner føler sig meget hjemme i Grønland, hvor han senest har lavet følgeforskning på et projekt om et yderdistrikt i Grønland.

miske strukturer, de sociale støttesystemer og en demokratisk organisering af samfundene. I dag søger man også at genskabe den økologiske bæredygtighed, det vil sige, at man lever på en måde, som man kan fortsætte med. Det er et eksempel på, at psykologien og den pædagogiske psykologi pludselig rammer en hel masse andre områder.

Fred og fredelig sameksistens er en af de vigtigste forudsætninger for bæredygtighed i vores samfund, og volden er globalt set en af de rigtigt ødelæggende faktorer. Selvfølgelig ødelægger det livet for folk, men det ødelægger også økonomi, handel, entrepriser og samarbejdsmuligheder mellem lande.

Det, jeg er mest optaget af, er de lakuner, hvor volden holder op. Løsningsmodeller på volden. På et tidspunkt undersøgte jeg et område på Mindanao på Filippinerne, som kaldes *Space for Peace*. Midt i et borgerkrigsområde var der nogle landsbyer, hvor man stoppede krigen. Baggrunden var, at der sad mange bønder i flygtningelejre. De besluttede sig for at vandre tilbage til deres landsbyer, selv om krigen stadig stod på. Der var tre religiøse grupper, animister, kristne og muslimer, som slog sig sammen, vandrede hjem og skabte fred. Hvordan kan det være, at man pludselig kan gøre det? Og hvordan kan det være, at man kan få oprørsstyrkerne og regeringsstyrkerne til at lade være med at skyde på hinanden inde i disse fredszoner? Det har jeg studeret meget. Det kan lade sig gøre at skabe fred gennem en fælles læringsproces, der er

drevet frem af befolkningen selv. Forudsætningen er, at man opdager, at det kræver langt mere energi at skabe ufred end at leve fredeligt sammen. Det er en social erkendelsesproces at skabe og vedligeholde fred.

EN MERE GLOBAL SYNSVINKEL

Jeg rejser meget med min forskning. I øjeblikket føler jeg mig så meget hjemme i Paamiut i Grønland, at jeg nærmest synes, jeg bor der. Men jeg er også i gang med at søge penge til et stort projekt i Mexico om at fremme fredelig konfliktløsning gennem uddannelsessystemet, dvs. ved at opbygge et uddannelsessystem, der gennem sin tilrettelæggelse af undervisningen og læringsmiljøet fremmer – og inviterer børnene ind i – et fredeligt miljø, hvor der er plads til innovation og demokratisk deltagelse, fordi der er skabt tryghed. Det er et praktisk interventions- og forskningsprojekt. Det er sådan, jeg bedst kan lide at arbejde – med deltagende aktionsforskning – så jeg bor i Mexico det meste af tiden lige i øjeblikket.

Jeg mødte min kone Elena i Mexico. Hun var arrangør af en konference i Aguascalientes, hvor jeg var inviteret med for at tale om, hvordan man kan bruge fredspsykologi i Mexico. Det er en stor udfordring med den megen vold og organiserede kriminalitet,

men også med store menneskelige og sociale ressourcer til at skabe bæredygtige og socialt ansvarlige miljøer i skoler, på universiteter og i lokalområder.

Det er vigtigt at tage en mere global synsvinkel, også inden for pædagogisk psykologisk forskning. Ligesom klimaforandringerne er vold en global udfordring. Vi kan ikke bare sidde det overhørigt, at folk slår hinanden ihjel rundt omkring i verden. Det ødelægger muligheder for fremskridt og økonomisk vækst, hvis vi har store områder ødelagt af vold. Derfor er det vigtigt at opbygge mere demokratiske, fredelige og stabile samfund og samtidig selvfølgelig knytte det til den sociale rehabilitering af folk efter katastrofer og vold. Danmark hjælper på mange leder og kanter, men vi skal også være med til at udvikle metoder til, hvordan vi kan gøre den sociale rehabiliteringsproces lettere, hurtigere og bedre rundt omkring. Det er dybest set det, jeg arbejder med. ■

PETER BERLINER

Professor ved Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet. Han forsker i sociale lærings- og udviklingsprocesser i samfund, der oplever en fragmentering af sociale strukturer og støttesystemer. Han indgår aktuelt i forskningsprojekter i Grønland, Mexico og Danmark.